

Hals
Arkiv

Huse i Øster Hassing Sogn

Teksten er baseret på indsamlinger foretaget af en gruppe interesserede i Øster Hassings huse, bestående af Birthe Eriksen, Jens Winther Kjeldsen, Lotte Kock, Johanne og Kaj Pallisgaard og Jørgen T. Pedersen.

Redigeret af Klem Thomsen og Asbjørn Thomsen. December 2020.

Hølundvej 20, Sønderhaven

Øster Hassing By matrikel 23a m.fl.

Matrikelkortet
over Øster
Hassing by
1862-1892.

● viser
matr.nr. 23.

Foto: Hals Arkiv.

I 1823 sælger selvejergårdmand Jørgen Jensen i Øster Hassing sin ejendom til sin søn Svend Jørgensen. Denne handel drejer sig bl.a. om den parcel, som senere får matr. nr. 23.

I 1849 sælger en far igen til sin søn, denne gang er det Svend Jørgensen, der sælger til sønnen Søren Svendsen.

Handlen drejer sig om:
"a. min hidtil iboende og efter Skjøde dateret 3 August 1823 tinglæst 22 August S.A. tilhørende Gaard i Østerhassing By og Sogn med Bygninger og Eiendommen af Hartkorn ¹⁾ gl. Matr 3 Td 3 Sk 1 Fdk - Alb.

b. de mig efter Skjøde dateret 28 Marts 1827 tinglæst 6 April S.A. tilhørende 3 Parceller No 2, 3 og 4 af Eiendommen i Østerhassing tilsammen af Hartkorn - 3 - - [3 skæpper].
c. den mig efter Skjøde af 19 August 1849 tilhørende Jordlod eller Parcel af Østerhassing Byes Jorder af Hartkorn - 1 - - [1 skæppe]. Tilsammen gl. Matrikul Harthorn 3 Td 7 Sk 1 Fdk

- Alb". Længere nede i skødet står: "Eiendommen ere ved den ny Matrikul ²⁾ under Matrikul No 23, 53, 54, 70y og 70f skyldsats for Hartkorn i Alt 3 Tønder 2 Fdk 1 ¼ Alb".

I 1860 køber Søren Svendsen endnu en gård, denne gang af Niels Christian Christensen. Denne gård består af matr. nr. 10 og 70i i Øster Hassing og matr. nr. 78 i Gandrup, med et samlet hartkorn på 3 tønder, 1 fjerdingkar og ¼ album.

Det fortælles, at Søren Svendsen i 1876 byggede nyt stuehus af materialer fra den gamle Øster Hassing Kirke, der lå på Føltvedvej. Stuehuset er altså bygget af munkesten fra den gamle kirke i Øster Hassing. På loftet i stuehuset befinder sig også gelænderet fra alteret fra den gamle kirke.

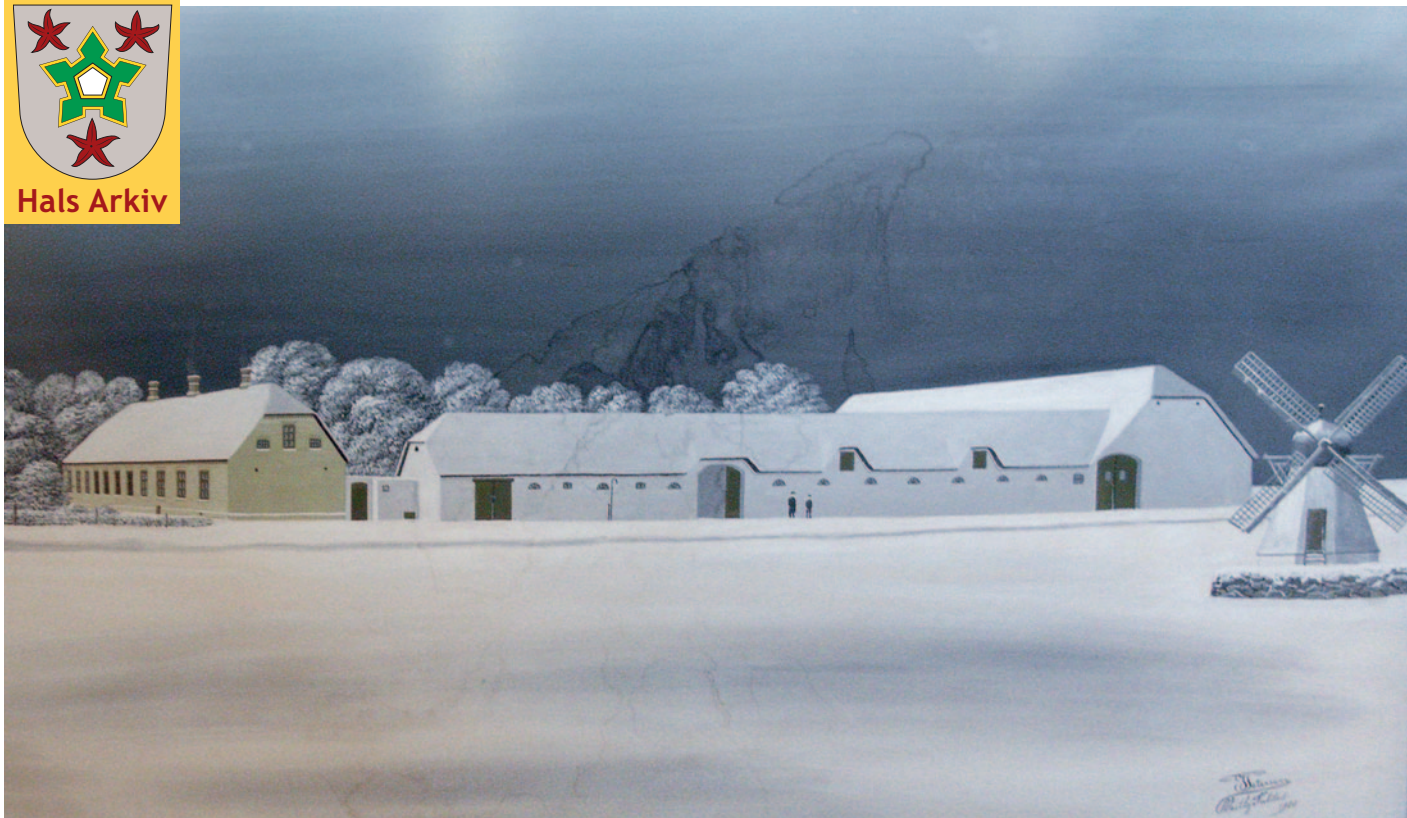
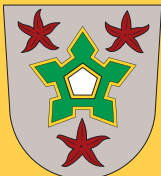
Bygningen af stuehuset er måske nok startet i 1876, men formentlig har byggeriet først taget fart i 1880.

1) Hartkorn betød "hårdt korn", altså brødkorn, men tidligere var tøndehartkorn en enhed for værdien af landbrugsjord (en kombination af jordens areal og ydeevne). Dengang al betaling foregik som byttehandel med konkrete varer var det nødvendigt med et fælles værdimål. Man besluttede sig til at sammenligne alle varer med værdien af det såkaldte "hårde korn" eller hartkorn. Hartkorn målte i tønder (ikke at forveksle med tønder land). 1 tønne = 8 skæpper = 32 fjerdingkar = 96 album.

2) Matrikel - Danmark er blevet matrikuleret flere gange, således i 1644 og 1688. De tidlige matrikler blev imidlertid ikke vedligeholdt med hensyn til forandringer i ejendomsforholdene, og efter udskiftningen i slutningen af 1700-tallet var der behov for udarbejdelsen af en ny matrikel, og det skete i 1844. Den samlede ejendom havde før matriklen i 1844 et hartkorn på 3 tønder, 7 skæpper og 1 fjerdingkar, og efter matriklen i 1844 et hartkorn på 3 tønder, 2 fjerdingkar og 1 ¼ album.

Det var også med matriklen af 1844, at vi fik de matrikelnumre, der bruges den dag i dag, og denne ejendom bestod altså af matrikelnumrene 23, 53, 54, 70y og 70f.

Formålet med en matrikel var at have et beskatningsgrundlag.

Sønderhaven i vinterpragt. Affotografering af gårdmaleri fra slutningen af 1800-tallet. Sønderhaven. Ukendt maler. Hals Arkiv.

Om Øster Hassing gamle kirke skriver Henrik Gjøde Nielsen nemlig følgende: "I 1877 var det så meningen, at korets østgavl skulle repareres; man rejste et stillads, og håndværkerne var klar til at gå i gang, da hele østgavlen styrtede ned.". Ifølge samme blev beslutningen om nedlæggelse af den gamle kirke først taget

herefter, og man begyndte først afmonteringen af den gamle kirke i 1880. Henrik Gjøde Nielsen fortæller endvidere om "den gamle Bygning, som de solgte til gårdejer Søren Svendsen, Sønderhaven i Øster Hassing. Søren Svendsen fik flyttet den gamle alterskranke og placerede den på Sønderhavens loft, hvor den

har stået siden. Stenene anvendte Søren Svendsen til byggeri af et nyt stuehus på Sønderhaven, træværket som bjælker i kostalden, og tagblyet solgte han for en pris, der angiveligt skal have modsvaret hvad han gav for hele den gamle kirkebygning."

Kortet viser Øster Hassing omkring udskiftningen i 1800. Kortet er tegnet af lokalhistorikeren Kr. Værnfeldt, og er en blanding af gammelt og nyt.

Udskiftningen betegner omfordelingen af landbrugsjorden under Landboreformerne fra 1700 til 1850, hvor landbrugsejendomme mange steder flyttede fra landsbyerne ud på de nye marker. Udskiftningen hang sammen med ændringen fra fællesdrift til bøndernes ansvar for dyrkningen af deres egen jord. Mange steder skete udskiftningen ved en blokudskiftning, hvor hver gård fik et så firkantet areal som muligt.

I den øverste del af kortet lidt til højre findes Sønderhaven, på matr. nr. 23. Disse matrikelnumre er fra den matrikulering, som fandt sted i 1844.

Ved udskiftningen kunne lodsejerne ikke kræve arealer som f.eks. vandingssteder, driftsveje, grusgrave m.v. udskiftet. Disse arealer blev derfor ved udskiftningen henlagt til fælles brug.

Begrebet gadejord dækker over de fællesarealer - en gade, et gadekær, en fællesvanding, og en sand-, ler- eller kalkgrav - der lå tilbage efter udskiftningen. I matriklen blev disse arealer betegnet med ordet "fælles". Arealerne kan samlet betegnes som "fællesjorde", og blev som regel ikke matrikuleret. Bemærk den store mængde gadejord, som findes midt i billedet. Denne gadejord blev matrikuleret, efterhånden som det blev stykket ud, og de nutidige matrikler i 70-serien er alle tidligere gadejord. De senere veje, bl.a. Hølundvej, som går fra midt i billedet og mod nord, er tegnet ind med stiplet linje.

Matrik. No	16 ^a	Hassing By Hartkorn	1 Tø	1 Skp	2 Tøder	14 Alb.	Gammelbet.
"	"	10 ^a	"	"	—	0 — 3 — 2 — 1 —	} skammen med 70 e. 4 og 7 84 Tø 35 Alb.
"	"	23 ^a	"	"	—	2 — 1 — 3 — 2 — 2 1/2 —	
"	"	23 ^b	"	"	—	0 — 3 — 2 — 1 1/2 —	
"	"	23 ^c	"	"	—	0 — 3 — 3 — 0 1/2 —	} 10 — 64
"	"	70 ⁱ	"	"	—	0 — 0 — 2 — 1 3/4 —	
"	"	70 ⁱⁱ	"	"	—	0 — 0 — 1 — 2 1/2 —	} se ovenfor
"	"	70 ⁱⁱⁱ	"	"	—	0 — 0 — 1 — 2 1/4 —	
"	"	9 ^e	"	"	—	0 — 2 — 2 — 0 —	4 Red 35 1/2
"	"	22 ^e	"	"	—	0 — 3 — 2 — 2 1/4 —	3 — 33 —
"	"	42	"	"	—	0 — 0 — 1 — 0 —	0 — 0 —
"	"	66 ^a	"	"	—	0 — 0 — 0 — 2 3/4 —	0 — 13 1/2
"	"	702	"	"	—	0 — 0 — 0 — 2 1/4 —	0 — 0 —
"	"	702 ⁱⁱ	"	"	—	0 — 0 — 0 — 0 3/4 —	0 — 0 —
"	"	53	"	"	—	0 — 3 — 3 — 2 —	2 — 54 —
"	"	54	"	"	—	0 — 1 — 0 — 1 3/4 —	0 — 82 —
"	"	708	"	"	—	0 — 0 — 0 — 1/4 —	0 — 0 —
"	"	11 ^b	"	"	—	0 — 2 — 2 — 2 1/2 —	} 8 — 45 —
"	"	229	"	"	—	0 — 3 — 1 — 1 —	
"	"	41	"	"	—	0 — 0 — 2 — 2 —	0 — 14 —
"	"	7033	"	"	—	0 — 0 — 1 — 1 1/4 —	0 — 0 —
"	"	59 ^a	"	"	—	0 — 0 — 2 — 1/2 —	} 0 — 7 —
"	"	70ii	"	"	—	0 — 0 — 0 — 0 3/4 —	
"	"	1 ^a	nerupstige	Det	—	0 — 1 — 3 — 0 3/4 —	5 1/2 33 1/2

i alt Hartk. 6 Tø 7 Skp 1 Tø 1 Alb.

Uddrag af skødet fra 1893.

I 1893 sælger en far for tredje gang i træk til en søn, da Søren Svendsen sælger til sin søn Laurits Sørensen. Stedet består nu af 24 matrikelnumre, med et samlet hartkorn på 6 tønder, 7 skæpper, 1 fjerdingkar og 1 album. Det er dog stadig matr. nr. 23a, som har det største hartkorn.

At Søren Svendsen løbende har købt til fremgår af, at der i skødet står, at han ejer stedet "i Henhold til mine Adkomstbreve ³⁾, thinglæste henholdsvis 14 Decbr 1849, 17 Juni 1853, 13 Aug 1858, 13 Juli 1860, 13 Marts 1868, 2 Septbr 1870 og 14 Mai 1880".

1901

I 1901 sælger Laurits Sørensen sin ejendom til Jens Kjeldsen, der på dette tidspunkt kom fra Vestbjerg.

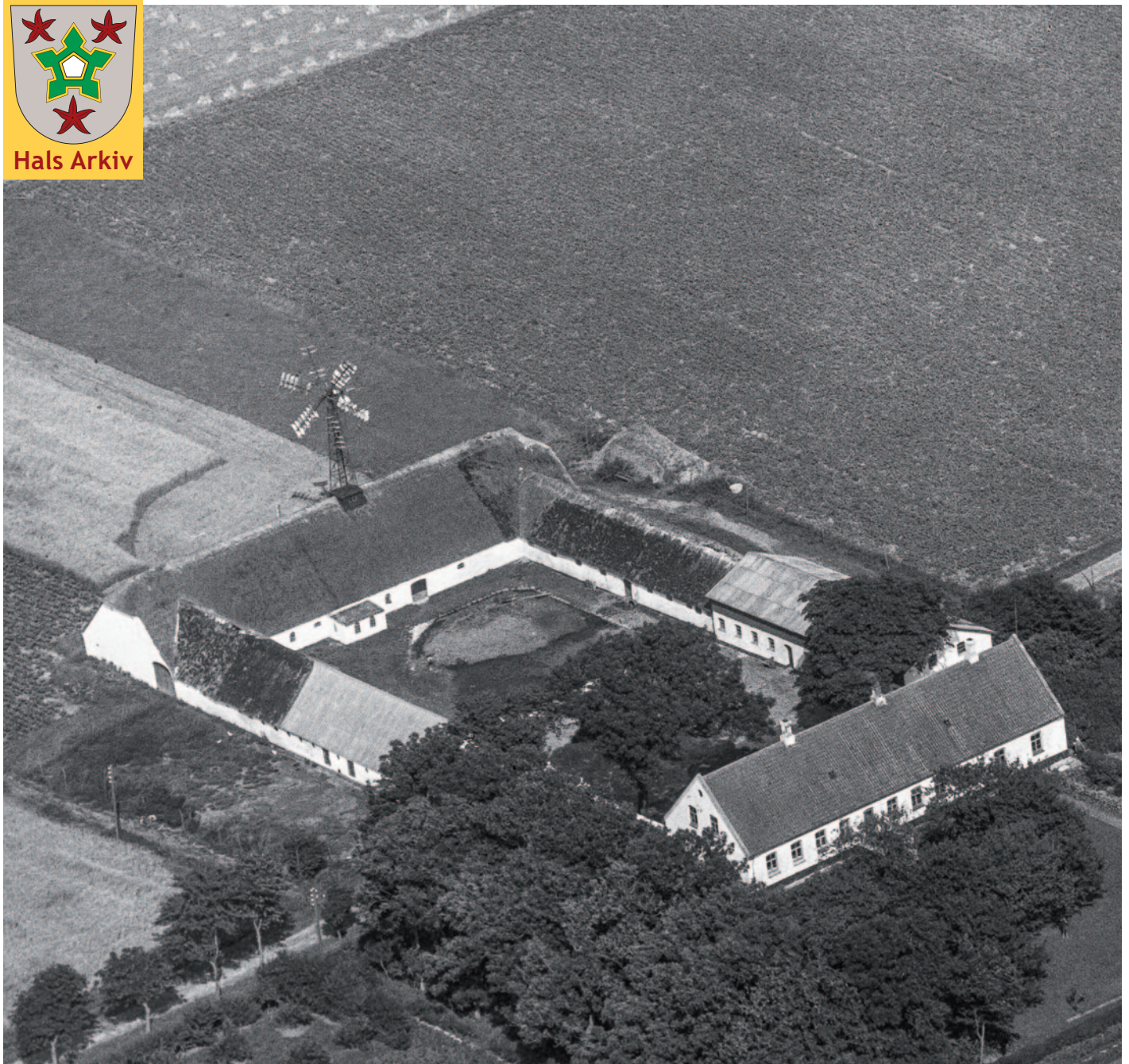
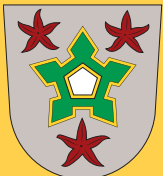
Jens Kjeldsen var i 1899 blevet gift med Johanne Birgitte Pedersen, og parret får sønnerne Kjeld (1900), Peder (1902), Magnus (1903), Malthe (1905) og Kristian (1907). Alle børnene får mellemnavnet Vinther.

Johanne Kjeldsen dør i 1939 og Jens Kjeldsen i 1945, og begge begravnes på Øster Hassing kirkegård. Men forinden var gården blevet afhændet. I de økonomisk hårde mellemkrigsår blev der den 9. december 1931 lyst tvangsauktion over ejendommen.

Affotograferet luftfoto af Sønderhaven omkring 1940. Hals Arkiv.

³⁾ Adkomst bruges i betydningen "besiddelse af en rettighed til noget". Et dokument, som fastslår en adkomst, fx et skøde på en fast ejendom, kaldes et adkomst-dokument. Dette kan være en skifteretsattest eller et skøde.

Luftfoto af Sønderhaven 1946.

Sylvest Jensen,
Det kgl. Bibliotek.
Hals Arkiv, B12845.

1935-1945

I 1935 overtager skolelærer Anton Pedersen adkomsten til Sønderhaven ved fogedudlægningskøde⁴⁾.

I 1939 sælger Anton Pedersen stedet til Chr. Hansen.

Ved folketællingen i 1940 bor Hans Christian Hansen på Sønderhaven sammen med hustruen Thora Margrethe Hansen og sønnerne Jens Henry Hansen (1919) og Svend Aage Hansen (1920). Desuden bor en fodermester og en husassistent på gården.

I 1945 overtager Christian Mølholm ejendommen. Han og hustruen Ella har børnene: Poul, Rigmor, Hans, Kirsten, Thea og Julius. Familien flytter senere til Hals.

1948

I 1948 sælges stedet til Dagmar Hansen. Hun er enkekvind fra Holtet og flytter ind sammen med 2 ugifte sønner.

Dagmar Hansen, født Mortensen, (1897-1989) havde været gift med Hans Christian Hansen (1882-1946). Parret havde fået børnene Jens, Jørgen Peter Hansen (1921), Poul Morten Hansen (1925) og Anna.

1954

I 1954 overtager sønnen Jørgen Peter Hansen ejendommen efter sin moder. Han var i 1952 blevet gift med Ruth Larsen, født 1926.

Ruth og Jørgen Peter Hansen får sønnen Lars Christian Sønderhaven Hansen (kaldet

Kesse) i 1953 og datteren Inger Sønderhaven Hansen i 1959.

1986

I 1986 overtages ejendommen igen af en tredje generation, da Lars Christian Sønderhaven Hansen (Kesse) overtager Sønderhaven efter sin far Jørgen Peter Hansen.

⁴⁾ Et fogedudlægningskøde (foged udlægsskøde) udfærdiges når en ejendom købes på en tvangsauktion. Fogeden er her at opfatte som sælger for han/hun er som reglen rendt fra hus og hjem eller måske rejst, derfor skriver fogeden skødet under på "sælgerens" vegne. Fogeden skøder til køber, som man siger i den branche.

*Hølundvej 20
fotograferet
fra havesiden i
efteråret 2018.
Foto: Ove Jakobsen,
Hals Arkiv, B12565.*

*Sønderhaven
fotograferet fra
gårdspladsen i
efteråret 2018.
Foto: Ove Jakobsen,
Hals Arkiv, B12564.*

I 1979 havde Lars Christian Sønderhaven Hansen (Kesse) overtaget smedjen på Hølundvej 5, hvor han etablerede Øster Hassing Smede & Maskinforretning. I 1995 bliver smedeforretningen flyttet til Aalborgvej 74 i Gandrup, hvor firmaet i dag hedder Øster Hassing Smede og VVS A/S.

Lars Christian Sønderhaven Hansen (Kesse) og hustruen Hanne, som har sønnerne Christian og Thomas, boede

dog ikke på Sønderhaven de første mange år. De boede derimod i huset på Hølundvej 24 frem til 2001, og først herefter flyttede de på Sønderhaven.

Indtil da boede der lejere på Sønderhaven, bl.a. boede Kesses forældre, Ruth og Jørgen Peter Hansen, på Sønderhaven frem til deres død i henholdsvis 1988 og 1992.

Sønderhaven består i dag (marts 2019) af 15 matrikelnumrene, hvoraf matr. nr. 23a

stadig er den største (93.067 m²), efterfulgt af matr. nr. 52a (89.447 m²), mens alle de øvrige matrikler er mindre (fra 4.532 m² til 155 m²). Jordtilliggendet er i alt på 211.815 m², godt 38 tønder land.

*Litteratur
Nielsen, Henrik Gjøde:
Øster Hassing Kirke.
1880 - 29. august - 2005.
2005.*

